

נקודת אור בפרשה - כבוד תלמידי חכמים - פרשת יתרו

נאמר בפסוק: "כָּל הַנֶּגַע בְּהָר מוֹת יוֹמֵת". **אמר ה'חפץ חיים'** (מובא בספר 'חפץ חיים' על התורה), **שמפסוק זה יש ללמוד עד כמה צריך האדם להזהר מלפגוע בכבודם של תלמידי חכמים**, שהרי דברים קל וחומר: ומה הר סיני שאין בו דעת ואינו מרגיש כלום, בכל זאת נתקדש על ידי שניתנה עליו התורה, ולכן הוזהרו כל ישראל שלא לנגוע אפילו בקצהו, וכל הנוגע בו יומת, **קל וחומר למי שפוגע בכבודו של תלמיד חכם** שלומד את התורה עצמה, והתורה נמצאת בתוכו, ויש בו דעת ומרגיש בעלבון, הרי שהנוגע בו או פוגע בכבודו, על אחת כמה וכמה!

עוד היה אומר ה'חפץ חיים': ידוע גדול עונשו החמור של המבזה תלמיד חכם, עד שאמרו עליו בגמרא (שבת קיט:) ש'אין לו רפואה למכתו'. אך היצר הרע מסית את האדם ואומר לו שלא שייך בימינו 'דין מבזה תלמיד חכם', אלא רק בזמן הגמרא שהיו חכמים גדולים, אבל לא על אלו שבזמנינו. **הו טעות גמורה!** מפני שכל תלמיד חכם הוא לפי הדור, ואפילו בזמנינו, אם הוא ראוי לפסוק הלכה - נקרא 'תלמיד חכם', והמבזה אותו, ואפילו שלא בפניו, "עוון פלילי הוא, וחייב נידוי על זה, ואין רפואה למכתו".

סיפור נורא מובא בספר 'מעשה נסים' על רבי יעקב אבוחצירא זי"ע, שפעם התאכסן בעיר 'תוניס' אצל עשיר אחד. נהג העשיר כבוד גדול ברב כפי שראוי לתלמיד חכם. סידר את השולחן בכלי כסף וכלי זהב והזמין רבנים גדולים ועשירים מופלגים לכבוד הרב האורח. **אשת בעל הבית השקיפה מבעד החלון** כדי לראות את הרב, וכשראתה אותו שאינו מהודר בלבושו כי היה לבוש כאיש פשוט, ובנוסף ראתה את הרב אוכל את העוף בידי [כדרך מנהג אנשי מדינתו], **בוזה לו בליבה** ואמרה אל בעלה: "על מה ולמה הרעשת בהכנות כה גדולות בשביל הרב הזה שיושב ואוכל כמו כלב"?! [כך התבטאה האשה] כששמע זאת בעלה גער בה והשתיקה.

והנה, תיכף שיצא בעלה מהחדר, התחילה אשתו לנבוח כמו כלב! בעלה ששמע קול של כלב בבית, התחיל לחפש בכל החדרים ולא מצא שום כלב. נגש לאשתו והנה הוא רואה שקול הנביחות מגיע ממנה! מיד הבין הבעל שזה עונש מדה כנגד מדה על כך שדברה והתבטאה בביטוי 'כלב' כנגד הרב הצדיק. **תיכף בא הבעל אל הרב וסיפר לו את כל הענין**, וביקש ממנו שימחל לה וירפא אותה. לקח הרב כוס שהיה בו משקה וביקש עליה רחמים, אמר לה לשתותו ותיכף ומיד חזרה האישה לבריאותה והתחילה מדברת כאחד האדם. אז נפלה היא לפני הרב וביקשה ממנו סליחה בבכי מר ובתחנונים והרב מחל לה בלב שלם. **ללמדנו עד כמה צריך להזהר בכבוד תלמידי חכמים.**

בתלמוד ירושלמי מסופר על רבי זעירא שעלה לארץ ישראל ונכנס לאחד האטליזים כדי לקנות בשר, מפני שאותו יום הקיז דם והיה צריך להתחזק. שאל רבי זעירא את הקצב כמה עולה קילו בשר, והקצב השיב: "חמשים שקל לקילו בשר, ובנוסף צריך הקונה לקבל מכה על ידי ברזל". אמר לו הרב: "קח ששים כסף ואיני רוצה מכה", אך הקצב לא הסכים. אמר לו הרב: "קח מאה כסף ואל תביא לי מכה", ובכל זאת לא הסכים הקצב. בלית ברירה אמר לו הרב שיעשה כמנהגו, וקיבל ממנו מכה.

בלילה נכנס רבי זעירא לבית המדרש ואמר לחכמים שהיו שם: "מה המנהג הרע הזה שיש בעירכם שכל הקונה קילו בשר מכים אותו מכה אחת בברזל"?! אמרו לו החכמים: "מי הוא זה שעושה כן"? אמר להם הרב, שפלוני הקצב עשה לו כן. מיד הלכו לקצב כדי להענישו על כך, ומצאוהו מת וארונו יוצא לקבורה. **פנו החכמים לרבי זעירא ואמרו לו:** "כל כך כעסת עליו וגרמת לו גזר דין מוות"?! אמר להם: "נשבע אני לכם שלא כעסתי עליו כלל, אלא חשבתי שכך המנהג בעירכם, אלא שהקדוש ברוך הוא תבע את עלבוננו של התלמיד חכם!"

נסיים בדברי ה'שולחן ערוך' (יורה דעה סי' רמב ס"א): "חייב אדם בכבוד רבו ויראתו יותר משל אביו, מפני שאביו הביאו לחיי העולם הזה ורבו מביאו לחיי העולם הבא".